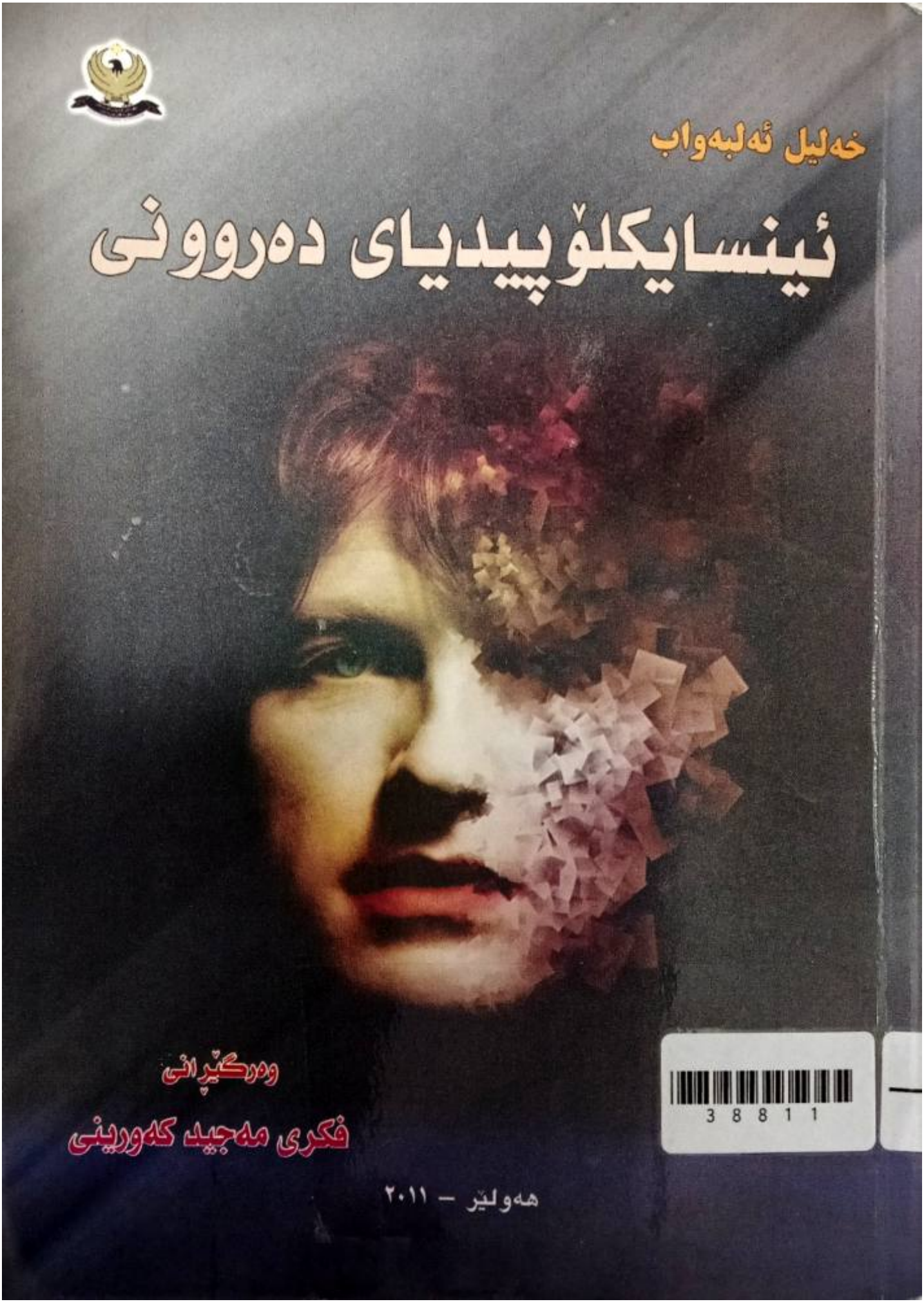
خەلیل ئەلبەواب

ئینسایکلۆپیدیای دەروونی

وەرگێڕانی

فکری مەجید کەوڕینی

38811

هەولێر – ٢٠١١

Preview sample - page 1 of 13 - Soran University Academic Digital Library

وەزارەتی پۆشنبیری و لاوان
بەڕێوەبەرایەتی گشتیی ڕۆژنامەنووسی و چاپ و بڵاوکردنەوە
بەڕێوەبەرایەتی بڵاوکردنەوەی هەولێر

ناوی کتێب بە عەرەبی: الموسوعة النفسية

ناوی کتێب بە کوردی: ئینسایکلۆپیدیای دەروونی

نووسینی: خەلیل ئەلیەواب

وەرگێڕانی: فکری مەجید کەوڕینی

پێداچوونەوەی لە بڕەی ڕێزمانییەوە: م.ی.هێمن عومەر ئەحمەد (مامۆستای زمانی کوردی لە زانکۆی سۆران/ فاکەلتی ئادەب/ بەشی کوردی)

پێتچنین: ڕێبەر عبدالنظار باپشتی

نەخشەسازی ناوەڕۆک: نەوزاد جەمال

نەخشەسازی بەرگ: نادر خەیاتی

لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان
ژمارەی سپاردنی (٢٤٥١) ساڵی (٢٠١١)ی پێی دراوە

• ماڵی جیهانی بەشداربوو بۆ وەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوان و خەڵاتی کتێبەکە
• ئەم کتێبە کتێبخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوان لەسەر ئەم سایتە بڵاویکردۆتەوە
www.Kurdishcenter.Com

Preview sample - page 2 of 13 - Soran University Academic Digital Library

ناوەڕۆك

ژ	بابەت	ژمارەی لاپەڕە
١	پێشەکەش	١٥
٢	پێشەکی وەرگێڕ	١٧
٣	پێشەکی نوسەر	١٩
٤	منداڵ و درۆکردن	٢١
٥	جۆرەکانی درۆکردن	٢٣
٦	درۆکردنی خەیاڵی	٢٣
٧	درۆکردنی بەرگری لەخۆکردن	٢٣
٨	درۆکردنی کۆمەڵایەتی	٢٤
٩	درۆکردنی پێوەنان	٢٤
١٠	نەخۆشی درۆکردن	٢٥
١١	درۆکردنی تۆڵەسەندنەوە	٢٥
١٣	منداڵ و دزیکرد	٢٩
١٤	نۆرەکانی تورەیی	٣٦
١٥	پاڵنەر و نۆرەکانی تورەیی	٣٦
١٦	هۆکاری نۆرەکانی تورەیی	٣٨
١٧	پوچەڵ کردنەوەی نۆرەکانی تورەیی	٣٩
١٨	شێوە دەوبارەبوەکانی نۆرەی تورەیی	٤٠
١٩	زاڵبون بە سەر نۆرەکانی تورەیی	٤١
٢٠	خێرە کردن لەلای منداڵ	٤٦

Preview sample - page 3 of 13 - Soran University Academic Digital Library

٢١	غیرەکردن و ئیرەیی	٤٧
٢٢	گرفتەکانی نوستن لەلای منداڵ	٥٣
٢٣	نوستن دوو جۆری هەیە	٥٤
٢٤	پێداویستیە جۆراوجۆرەکان بۆ نوستن	٥٨
٢٥	ئەو گرفتانەی لە کاتی نوستن زۆر لە منداڵان توشیان دەبن	٦٠
٢٦	مۆتەکە (الکابوس):	٦٣
٢٧	بیرکۆڵی (التخلف العقلی)	٦٦
٢٨	بیرکۆڵی چیپە؟	٦٧
٢٩	زیرەکی.. و چەماوەی زیرەکی	٦٧
٣٠	هاوکۆڵکە و نمرەکانی زیرەکی	٦٨
٣١	نمرەکانی زیرەکی و بیرکۆڵی	٦٩
٣٢	پێناسەی بیرکۆڵی	٧٠
٣٣	شێوەکانی کلینیکی بیرکۆڵی	٧٠
٣٤	بیرکۆڵی دیار نەکراو	٧٤
٣٥	ئەو هۆکارانەی کار دەکەنە سەر زیرەکی	٧٥
٣٦	هۆکارەکانی بیرکۆڵی	٧٥
٦٧	دیاردەکانی بیرکۆڵی	٧٩
٣٨	نەخۆشیەکانی بیرکۆڵی	٨٢
٣٩	مەنگۆڵی Mongolism	٨٢
٤٠	هۆکارەکان	٨٣
٤١	دیاردە و نیشانەکانیان	٨٤

Preview sample - page 4 of 13 - Soran University Academic Digital Library

٤٢	گۆڕانکاریەکانی نەخۆشیەکە	٨٤
٤٣	چارەنوسیان	٨٤
٤٤	بچوکی مێشک Microcephaly	٨٥
٤٥	هۆکارەکان	٨٥
٤٦	نیشانەکان	٨٥
٤٧	گۆڕانی نەخۆشیەکە	٨٦
٤٨	هەڵاوسانی مێشک (Megalocephaly)	٨٦
٤٩	ئەو بیرکۆلیەی، کە لە ئەنجامی پشێوی خۆراکی پوودەدات	٨٦
٥٠	نەخۆشی فینل کیتون یوریا	٨٧
٥١	دەستنیشانکردنی بیرکۆلی	٨٨
٥٢	چارەسەر کردنی بیرکۆلی	٨٩
٥٣	پشێویەکانی فێربون	٩٢
٥٤	جۆرەکانی ئاستەنگی فێربون	٩٥
٥٥	کرداری داهاوێشتەکردنی زانیاریەکان	٩٦
٥٦	کرداری بە یەکبەستنەوەی زانیاریەکان integration	٩٨
٥٧	یادگا (الذاکرة)	٩٩
٥٨	کرداری دەرهاوێشتە کردنی زانیاریەکان	١٠٠
٥٩	چۆن لە کێشەکە تێدەگەی	١٠٢
٦٠	گرفتی پەککەوتەیی فێربون چییە	١٠٤
٦١	جۆرەکانی پەککەوتەیی فێربون چین؟	١٠٥
٦٢	جۆرەکانی پەککەوتەیی فێربون	١٠٦

Preview sample - page 5 of 13 - Soran University Academic Digital Library

٦٣	پشتیوبەکانی گەشەی ناخافتن و زمانەوانی	١٠٦
٦٤	پشتیوبە کارامەییە ئەکادیمیەکان	١١٠
٦٥	پشتیوی گەشەیی نوسین	١١٥
٦٦	پشتیوی گەشەی کارامەیی ئەژماری	١١٦
٦٧	پشتیوبەکانی سەرنجدان (اظطرابات الانتباه)	١١٨
٦٨	هۆکارەکانی ئاستەنگی فێربون چین	١٢٠
٦٩	چارەسەری پەککەوتەییەکانی فێربون لەلای منداڵ	١٢٨
٧٠	ئوتیزم (التوحُّد أو الذاتوية)	١٤٣
٧١	ئوتیزم چیە؟	١٤٤
٧٢	شێوەکانی ئوتیزم	١٤٦
٧٣	هۆکارەکانی ئوتیزم	١٤٨
٧٤	چۆن نەخۆشی ئوتیزم دەستنیشان دەکرێت	١٥٠
٧٥	دیاردەکانی ئوتیزم چین؟	١٥١
٧٦	پەیوەندی کردن (التواصل)	١٥١
٧٧	کارلێکی کۆمەڵایەتی (التفاعل الاجتماعي):	١٥٢
٧٨	گرفتە هەستیەکان (المشكلات الحسيه)	١٥٣
٧٩	یاریکردن (اللعب)	١٥٣
٨٠	ڕەفتار (السلوك)	١٥٣
٨١	پشێوی ویژدان (اضطراب الوجدان)	١٥٤
٨٢	خواردن وخواردنەوە و نوستن	١٥٤
٨٣	خۆپاراستن	١٥٥

Preview sample - page 6 of 13 - Soran University Academic Digital Library

٨٤	ڕێگاچارەی لۆفاس	١٥٦
٨٥	ڕێگاچارەی تیتش	١٥٧
٨٦	ڕێگاچارەی فاست فۆرد	١٥٨
٨٧	ڕاهێنانکردن لە سەر تەواوکاریەتی بیستن	١٥٩
٨٨	ئایا باشترین ڕێگاچارە چیبە؟	١٦١
٨٩	نەخۆشیە زەینیەکان (الأمراض الذهنية)	١٦٥
٩٠	شیزۆفرینیا (الفصام)	١٦٥
٩١	نەخۆشی شیزۆفرینیا یەکێکە لە نەخۆشیە باوەکان	١٦٧
٩٢	نەخۆشی شیزۆفرینیا چیبە؟	١٦٨
٩٣	ئایا هۆکارەکانی نەخۆشی شیزۆفرینیا چین؟	١٦٨
٩٤	دیاردەکانی شیزۆفرینیا	١٧٦
٩٥	دیاردە و نیشانە دیارەکانی نەخۆشی شیزۆفرینیا	١٧٨
٩٦	دیاردە بەراییەکانی نەخۆشی شیزۆفرینیا	١٨٢
٩٧	جۆرەکانی شیزۆفرینیا (أنواع الفصام)	١٨٥
٩٨	مەینەتیەکانی کەسێکی توشبو بە نەخۆشی شیزۆفرینیا	١٩١
٩٩	نەخۆشی شیزۆفرینیا چۆن کار لە خێزان دەکات	١٩٥
١٠٠	بۆ دایک و باوکان... پلانێك بۆ داهاتو...	١٩٩
١٠١	ڕۆڵی خێزانەکان لە چارەسەرکردنی نەخۆشی شیزۆفرینیا	٢٠١
١٠٢	نیشانە وریاکەرەوەکان	٢٠٢
١٠٣	یارمەتیدان بۆ پێشکەشکردنی چارەسەری	٢٠٤
١٠٤	نیشانەکانی دووبارە سەرهەڵدانەوەی نەخۆشیەکە	٢٠٥

Preview sample - page 7 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٠٥	هەندێ ڕێنمایی و پێشنیار، بۆ هەڵسوکەوتکردن لەگەڵ کەسانی توشبو بە نەخۆشیە دەرونیەکان:	٢٠٦
١٠٦	گەڕانەوی بۆ سەر کار	٢١٩
١٠٧	لە کاتی کارکردندا	٢٢٠
١٠٨	هەندێ بەرپرسیارێتی گرنگ	٢٢١
١٠٩	چەند پرسیار و وەڵامێك دەربارەی نەخۆشی شیزۆفرینیا (الفصام)	٢٢٣
١١٠	ڕاهێنانەوەی دەرونی (التأهيل النفسي)	٢٤١
١١١	چارەسەری دەرونی تاکی (العلاج النفسي الفردي)	٢٤٤
١١٢	چارەسەری خێزانی (العلاج الأسري)	٢٤٥
١١٣	ڕێڕەو و ناکامی نەخۆشی شیزۆفرینیا	٢٦٤
١١٤	ڕێڕەوەکانی نەخۆشیەکە	٢٦٧
١١٥	کاریگەری دەستنیشانکردنی دوولایەنی	٢٦٨
١١٦	بەراوردکردنی حاڵەتە توند و درمەکان	٢٦٩
١١٧	کاریگەری دیاردەکانی نەخۆشیەکە، لەسەر نەخۆشەکان	٢٧٠
١١٨	کاریگەری تەمەن لەسەر ناکامی نەخۆشیەکە	٢٧١
١١٩	کاریگەری کەش و هەوای خێزانی	٢٧٣
١٢٠	کاریگەری بە ڕێکوپێك بەکارهێنانی چارەسەرییەکان	٢٧٤
١٢١	خەمۆکی (الاكتئاب)	٢٧٨
١٢٢	ئایا ڕێژەی توشبون بەخەمۆکی چەندە؟	٢٧٨
١٢٣	ئایا خەمۆکی چیبە؟	٢٧٩

Preview sample - page 8 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٢٤	خەمۆکی توند چییە؟	٢٨٠
١٢٥	میزاج گیران چییە؟	٢٨١
١٢٦	خەمۆکی دووجەمسەریی چییە؟	٢٨١
١٢٧	ئایا پشێوی ویژدانی وەرزی چییە؟	٢٨٢
١٢٨	خەمۆکی دوای لەدایکبون چییە؟	٢٨٢
١٢٩	جیاوازییەکانی نێوان خەمۆکی و خەفەت چین؟	٢٨٢
١٣٠	خەمۆکی ناوەکی چیە؟	٢٨٣
١٣١	ئایا خەمۆکی ناچەشن چیە؟	٢٨٣
١٣٢	ئایا دیاردەکانی خەمۆکی چین؟	٢٨٥
١٣٣	دیاردەکانی نەخۆشی خەمۆکی	٢٨٦
١٣٤	ئایا هۆکارەکانی خەمۆکی چین؟	٢٨٨
١٣٥	ئایا خەمۆکی نەخۆشیەکی بۆماوەییە؟	٢٩١
١٣٦	ئایا منداڵەکان چۆن توشی پشێویە دەرونیەکان دەبنەوە؟	٣١٤
١٣٧	ئایا هۆکارەکانی ئەمە چین؟	٣١٥
١٣٨	ئەنجامی بێ بەشبون لە سۆز و میهرەبانی چیە؟	٣١٦
١٣٩	منداڵەکەم لێم تۆراوە... چارە چیە؟	٣٢٢
١٤٠	منداڵەکەم هەڕەشەی مان گرتنم لێ دەکات؟!	٣٢٣
١٤١	منداڵی زمان درێژ	٣٢٤
١٤٢	رێگای لاسایی کردنەوە	٣٢٥
١٤٣	حەز کردن بە سەربەخۆیی؟	٣٢٨
١٤٤	وشە تایبەتەکان	٣٢٩

Preview sample - page 9 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٤٥	كەوانە مندالّی بە پەوشت كێیە ! !	٣٣٠
١٤٦	شەڕانگێزی (العدوانية)	٣٣١
١٤٧	دڵەڕاوكێ (القلق)	٣٣٣
١٤٨	دەمشڕی	٣٣٤
١٤٩	ترسان (الخوف)	٣٣٦
١٥٠	جۆرەكانی ترسان	٣٣٧
١٥١	ترسانی منداڵ، دیاردەیەكی سروشتیە	٣٣٩
١٥٢	ترسی نالۆژیكی (الخوف غير المنطقي)	٣٤٠
١٥٣	ترسی لۆژیكی (الخوف المنطقي)	٣٤١
١٥٤	ترسان لە بەد حاڵی بوون (الخوف من سوء الفهم)	٣٤١
١٥٥	وانا لادەرەكان (المعاني المحرفة)	٣٤٣
١٥٦	نەخۆشی ترسان !	٣٤٤
١٥٧	ترسان و متمانە بەخۆ نەبون لەلای منداڵ	٣٤٦
١٥٨	وروژێنەرەكانی ترسان	٣٤٨
١٥٩	باوان... بەرپرسن	٣٤٩
١٦٠	ترسان چەند جۆرێكی هەیە	٣٥٠
١٦١	ترسی هەست پێكراو و هەست پێنەكراو	٣٥٢
١٦٢	بۆچی هەندێ منداڵ دەترسن؟!	٣٥٣
١٦٣	منداڵەكەم بەردەوام دەترسێ !	٣٥٦
١٦٤	ترسان لە چەقۆ و كوشتنەوە	٣٥٦
١٦٥	ترسان لەسەگ	٣٥٩

Preview sample - page 10 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٦٦	ترسه خەیالیەکانی منداڵ	٣٦٣
١٦٧	ترسانی منداڵ لە مردن	٣٦٩
١٦٨	ترسانی منداڵ لە تاریکایی	٣٧٢
١٦٩	متمانە بەخۆنەبون	٣٧٤

Preview sample - page 11 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٤٥	كەوانە مندالی بە رەوشت كێیە ! !	٣٣٠
١٤٦	شەڕانگێزی (العدوانية)	٣٣١
١٤٧	دڵەڕاوكێ (القلق)	٣٣٣
١٤٨	دەمشڕی	٣٣٤
١٤٩	ترسان (الخوف)	٣٣٦
١٥٠	جۆرەكانی ترسان	٣٣٧
١٥١	ترسانی منداڵ، دیاردەیەكی سروشتیە	٣٣٩
١٥٢	ترسی نالۆژیكی (الخوف غير المنطقي)	٣٤٠
١٥٣	ترسی لۆژیكی (الخوف المنطقي)	٣٤١
١٥٤	ترسان لە بەد حاڵی بوون (الخوف من سوء الفهم)	٣٤١
١٥٥	وانا لادەرەكان (المعاني المحرفة)	٣٤٣
١٥٦	نەخۆشی ترسان !	٣٤٤
١٥٧	ترسان و متمانە بەخۆ نەبون لەلای منداڵ	٣٤٦
١٥٨	وروژێنەرەكانی ترسان	٣٤٨
١٥٩	باوان... بەرپرسن	٣٤٩
١٦٠	ترسان چەند جۆرێكی هەیە	٣٥٠
١٦١	ترسی هەست پێكراو و هەست پێنەكراو	٣٥٢
١٦٢	بۆچی هەندێ منداڵ دەترسن؟ !	٣٥٣
١٦٣	منداڵەكەم بەردەوام دەترسێ !	٣٥٦
١٦٤	ترسان لە چەقۆ و كوشتنەوە	٣٥٦
١٦٥	ترسان لەسەگ	٣٥٩

Preview sample - page 12 of 13 - Soran University Academic Digital Library

١٦٦	ترسه خەیالیەکانی منداڵ	٣٦٣
١٦٧	ترسانی منداڵ لە مردن	٣٦٩
١٦٨	ترسانی منداڵ لە تاریکایی	٣٧٢
١٦٩	متمانە بەخۆنەبون	٣٧٤

Preview sample - page 13 of 13 - Soran University Academic Digital Library